

Kozy i pszczoły w naturalnych systemach leśno-pastwiskowych

www.eurafagroforestry.eu/afinet/

Gospodarstwo Sławomira Sobiepanka jest niewielkim 20-hektarowym gospodarstwem na Mazowszu, położone 50 kilometrów od Warszawy. Zlokalizowane jest na słabych glebach piaszczystych. Jest to typowe gospodarstwo agroturystyczne, jednak rolnik jest również zainteresowany rozwijaniem produkcji koziego sera i miodów. Wyjątkową cechą gospodarstwa jest połączenie wypasu kóz w zadrzewieniach z hodowlą pszczoł. Interakcja tych dwóch grup zwierząt pozwala zachować bioróżnorodność, co jest korzystne dla bazy pokarmowej każdej z nich.

Kozy są wypasane w systemie rotacyjnym ze szczególnym uwzględnieniem strefy przejściowej pomiędzy lasem a łąką. Obszar wypasu jest ogrodzony siatką oraz pastuchem. W opinii rolnika, prowadzony sposób wypasu zwiększa bioróżnorodność runi, wilgotność gleby oraz chroni las przed pożarem. Inwazyjne gatunki roślin (nawłoc kanadyjska, czeremcha amerykańska) są usuwane przez pasące się zwierzęta. Jest kilka wad i ograniczeń tego systemu – ogrodzenia wymagają częstego przestawiania, konieczność przemieszczania kóz na dalsze odległości czy zapewniania im bezpieczeństwa. Choć opłacalność produkcji kóz nie jest wysoka, ale pozwala na dywersyfikację produkcji. Gospodarstwo dostarcza gościom produktów wysokiej jakości (kozy nabiał, miód, warzywa). Należy do Sieci Zagród Edukacyjnych i przyciąga rocznie kilkaset gości oraz tysiące dzieci szkolnych. Przykład pokazuje, że innowacje rolno-leśne mogą być opłacalne dla małych gospodarstw, które są zaangażowane w działania edukacyjne i agroturystyczne.

Obraz 1. Hodowla pszczoł w zadrzewieniach (S. Sobiepanek)

Obraz 2. Wypas kóz w zadrzewieniu (S. Sobiepanek)

Dr Robert Borek

*Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa –
Państwowy Instytut Badawczy w Puławach
(IUNG-PIB)*